

Osallisuusohjelma / osallisuussuunnitelma

Hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunta 21.9.2023



Osallisuus lainsäädännössä

- Perustuslain (731/1999) mukaan yksilöllä on oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen (2 §). Julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon (14§)
- Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. (Laki hyvinvointialueista 29 §)



Osallisuus lainsäädännössä

- Osallistumista ja vaikuttamista voidaan lain mukaan edistää erityisesti (29 §):
 - järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja;
 - selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
 - valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;
 - suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
 - järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun;
 - tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua



Osallisuusohjelma / osallisuussuunnitelma

- Osallisuusohjelma sisältää periaatteet, tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet.
 - Taustalla hyvinvointialueen strategia
 - Lakipohja
 - Yhteys hyvinvointisuunnitelmaan, viestintäsuunnitelmaan
- Osallisuussuunnitelmassa määritellään
 - Osallisuuden ja kumppanuuksien menettelytavat ja pelisäännöt
 - Osallisuuden menetelmät, eri asukas ja asiakasryhmät

→ Yksi asiakirja

- Ohjelman/Suunnitelman laadinta olisi hyvä käynnistyä nykytilan arvioinnilla



Osallisuusohjelma/suunnitelma

- Yhteys arvoihin
- Osallisuuden periaatteet
- Miten osallistetaan tai osallisuutta edistetään; menetelmät, resurssit ja vastuut
- Miksi osallistetaan: tavoitteet ja vaikuttavuus
- Miten tuloksia hyödynnetään: arviointi, seuranta
- Kytkeytyminen hyvinvointialueen päätöksentekoon



Kenen osallistumisesta kyse? Rajattava(ko)?

- Kuntalaisten osallistuminen
- Asiakkaiden osallistuminen
- Yhdistysten
- Työntekijöiden
- Luottamushenkilöiden
- Yritysten
- Mökkiläisten
- ...?



Osallisuuden muotoja

- Tieto-osallisuus
 - Aloiteosallisuus
 - Suunnitteluosallisuus
 - Päätöksenteko-osallisuus
 - Toimintaosallisuus
 - Arviointiosallisuus
-
- Viestintä osallistumisen ja vaikuttamisen tukena



Osallisuus palveluissa

Osallisuus on mukaan kuulumista ja kuulluksi tulemistä. Osallinen ihminen voi vaikuttaa oman elämänsä kulkuun, palveluihin ja joihinkin yhteisiin asioihin.

THL:n asiakasosallisuuden talo kuvaa, miten asiakasosallisuus lähtee osallisuudesta omaan palveluun. Mahdollisuus vaikuttaa palveluihin toteutuu monella tavalla ja usealla tasolla yhtä aikaa. Hyvinvointialueen strategiaa toteuttava osallisuusohjelma on katto, joka määrittää osallisuuden toteuttamisen yhteisen arvopohjan.



Asiakasosallisuuden talo: [THL](#)

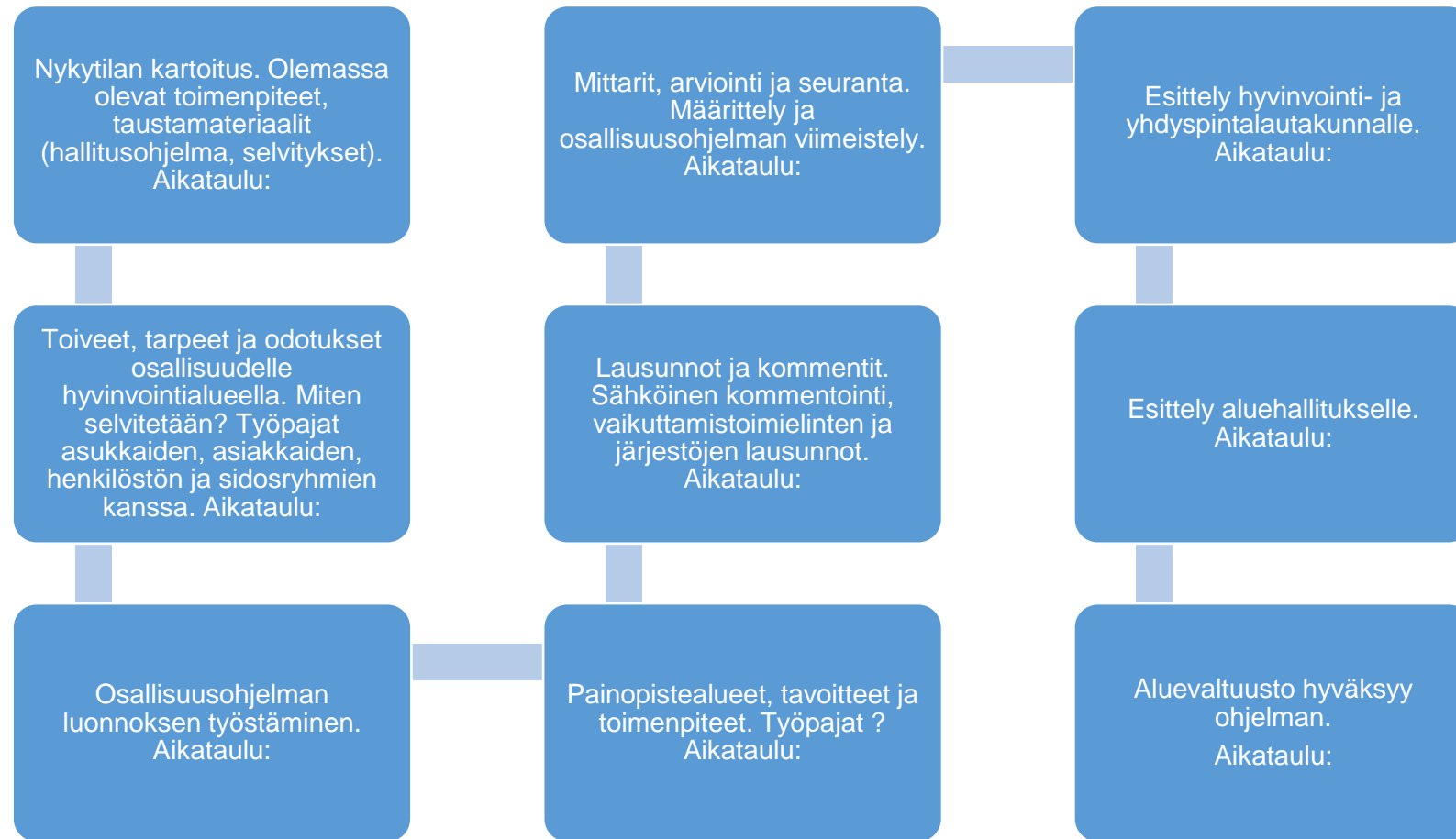


Miten edetään? esim: Osallisuustyön johtaminen ja osallisuusohjelman teko - THL

- Muodostetaan osallisuusryhmä
- Valitaan osallisuusvastaava (tehty)
- Kartoitetaan osallisuuden edistämiseen liittyvät tarpeet
- Sovitaan osallisuuden edistämisellä tavoiteltavat tulokset, keinot ja niiden arviointi
- Kirjataan osallisuuden edistämisen toimet osallisuusohjelmaan ja/tai muihin asiakirjoihin



Osallisuusohjelman laadintaprosessin suunnitelma



Lähetekysymyksiä lautakunnalle

- Millaisena sinä näet osallisuusohjelman?
- Miksi osallisuusohjelma pitää laatia?
- Mitä tarpeita tai odotuksia sinulla on osallisuuden toteuttamiselle / toteutumiselle hyvinvointialueella (mitä ohjelmalla tavoitellaan; tehtävä, päämäärä ja tavoitteet)
- Miten osallisuusohjelman laadintaprosessi mielestäsi pitäisi toteuttaa? (laajuus niin toimijoiden kuin alueen näkökulmasta)
- Tarvitaanko ns. osallisuustyöryhmä?
- Oletko valmis osallistumaan mahdollisiin työpajoihin?

